

Κίμων Ρηγόπουλος

Αν διαγράψουμε από τη μνήμη μας αυτά που δεν θα έπρεπε να έχουν συμβεί αλλά συνέβησαν, το απευκταίο και το αποτρόπαιο θα κυβερνούν εσασί. Η δεισιδαιμονία τότε πρόθυμα αναλαμβάνει δράση και διευθετεί με αταραξία τις κοινωνικές εκκρεμότητες υπέρ της άρχουσας τάξης.

Κι έτσι ο προηγούμενος φαίνεται πάντα και ο καλύτερος. Γιατί η μνήμη των κολασμένων καταφεύγει συνήθως στο delete των εμπειριών τους και αποφεύγει την εγγραφή των παθημάτων τους στην επιφάνεια εργασίας; Ίσως επειδή η αόριστη ελπίδα διανέμεται πάντοτε δωρεάν ενώ η συγκεκριμένη απαιτεί την κατεργασία της σε κρίση. Η αόριστη ελπίδα είναι το λαχείο -έλα τώρα που γυρίζει- ενώ η χρεωμένη σε εμάς ελπίδα μας είναι ο μισθός του μόχθου μας. Οι άνθρωποι επενδύουν τα ρέστα της απελπισίας τους στην αοριστία μιας νέας ελπίδας όταν η γεύση ματαίωσης της προηγούμενης καίει τον ουρανό τους. Θέλουν με κάθε τρόπο να απαλλαγούν εδώ και τώρα από το πρόσφατο κάψιμο και μετά... έχει ο θεός.

Το σημείο συναίνεσης της κοινωνικής μνήμης το ορίζει η άρχουσα τάξη. Αυτή είναι και ο κλειδοκράτορας στο θησαυροφυλάκιο της συλλογικής μνήμης.

«*Η ελπίδα έρχεται*», δημαγωγούσε ασύστολα ο ΣΥΡΙΖΑ για να υπαρπάξει την ψήφο του παραλοϊσμένου από τα μνημόνια κόσμου της εργασίας. Όμως σε αυτά τα τυφλά ερωτικά ραντεβού συνήθως η ελπίδα σε στήνει και σπάει πλάκα με την εφηβική ευπιστία σου. Δεν μπορεί να υπάρξει κοινωνική χειραφέτηση με ελλειμματική μνήμη. Το ζητούμενό μας είναι η μνήμη που δεν μένει από καύσιμα επειδή την τροφοδοτεί συνεχώς η συνειδητή δράση μιας αριστεράς σε εγρήγορση. Αν δεν μπορούμε να αποδείξουμε ότι «γίνεται και αλλιώς», αν δεν «γρασάρουμε» τη μνήμη μας με το λιπαντικό μιας «έξυπνης» επαναστατικής πολιτικής, θα υπηρετούμε το τρέχον αποκομμένο από την υπέρβασή του. Η ακυρωμένη ελπίδα συρρικνώνεται στην κοντή μνήμη μιας χρήσης και αυτή στη λήθη. Η λήθη είναι η εκδίκηση του λησμονημένου. «*Η κοινωνία με ξέχασε κι εγώ της γυρίζω την πλάτη*». Τρολάρω τη ζωή μου μέχρι θανάτου. Αφού κανείς δεν με υπολογίζει, θα επιβεβαιώσω την ύπαρξή μου ακόμα και με την αυτοκαταστροφή μου.

Η λήθη δεν είναι διαβατήριο ζωής αλλά θανάτου. Όταν, όμως, ο «προβολέας του μέλλοντος», που λέει και ο Ρίτσος, δεν φωτίζει το παρόν, τότε η λήθη γίνεται το απαγκίο των νεκροζώντανων. Σε μια ζωή που τα όριά της είναι ο ασθματικός επιούσιος, η λήθη είναι το πιο φτηνό παυσίλυπο. **Αν διαγράψουμε από τη μνήμη μας αυτά που δεν θα έπρεπε να έχουν συμβεί αλλά συνέβησαν, το απευκταίο και το αποτρόπαιο θα κυβερνούν εσασί.** Η δεισιδαιμονία τότε πρόθυμα αναλαμβάνει δράση και διευθετεί με αταραξία τις κοινωνικές εκκρεμότητες υπέρ της άρχουσας τάξης.

Δεν μπορεί να υπάρξει κοινωνική χειραφέτηση με ελλειμματική μνήμη

Δεν μας συμφέρει να μη θυμόμαστε γιατί η καταβύθιση στην αμνησία ισοδυναμεί με την ολοκληρωτική παράδοσή μας στις διαθέσεις του εχθρού. Η παραίτηση από τις συνθετικές δυνατότητες της μνήμης ισοδυναμεί με το ξεχαρβάλωμα των σχέσεών μας. Σχέσεις με πρόσωπα και πράγματα που μας συνέχουν και καθορίζουν τον συνειδητό βηματισμό και τα άλματά μας. Όταν «βουλώνουν» οι κυψέλες της μνήμης, μπλοκάρει και η τροφοδοσία της συνείδησης με τις πραγματικές εμπειρίες ζωής και τον κενό χώρο καταλαμβάνει η αυθαιρεσία της φαντασίωσης. Η νοσταλγία έρχεται να ξεπλύνει την τραυματική εμπειρία, που θα μπορούσε να γίνει ένα χρήσιμο μάθημα, και **μεταμορφώνει την ευκρίνεια του βιωμένου σε μια φλου φωτογραφία**. Το **βασιλείο της ενικότητας** είναι η ξέφραγη **επικράτεια της αστικής τάξης**.

Το σημείο συναίνεσης της κοινωνικής μνήμης το ορίζει η άρχουσα τάξη. Αυτή είναι και ο κλειδοκράτορας στο θησαυροφυλάκιο της συλλογικής μνήμης. Αυτή αποφασίζει τι θα εκθέσει στη βιτρίνα από τους θησαυρούς και τι θα αποκρύψει. Εμείς χρειαζόμαστε επειγόντως **αντικλείδια**, εκείνα που **ξεκλειδώνουν τη μνήμη** και την κάνουν **επικίνδυνη** και **απείθαρχη στη χειραγώγηση**.

Με την «υποχώρηση» της μνήμης τα ιστορικά γεγονότα γίνονται ένα κουβάρι αξεδιάλυτο από την κρίση των ανθρώπων. Η Ιστορία μεταμορφώνεται σε φόβητρο, σε έναν τόπο μαρτυρίου εκείνων που τόλμησαν να αντισταθούν στη χαραγμένη από άλλους μοίρα τους. Ένας πίνακας σκοτεινός γίνεται η Ιστορία, που αν θελήσεις να τον φωτίσεις δεν χάνεις μόνο την ώρα σου αλλά συχνά και το κεφάλι σου.

«*Η μνήμη όπου και να την αγγίξεις πονεί*», λέει ο Σεφέρης. Ερμηνεύω προεκτείνοντας το νόημα του στίχου: Πόση μνήμη αντέχει ο άνθρωπος, όταν η μνήμη τού υπενθυμίζει τις ταπεινώσεις του; Μα ο μόνος τρόπος να αντέξουμε δεν είναι το: ξεχνιέμαι με ένα Άρλεκιν, αλλά ο αγώνας που υποσκάπτει το έδαφος αυτών των ταπεινώσεων. Υπάρχει άλλος δρόμος;

Πηγή: **PRIN**